

Rościszewski, Marcin

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : (kadencja (1995-1997) : Wspomnienia pośmiertne : Bogodar Winid (1922-1996)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 60, 69-73

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

6. WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

BOGODAR WINID (1922–1996)

Profesor zwyczajny doktor Bogodar Winid urodził się w dniu 25 maja 1922 roku w Brzezinach, powiat Ropczyce.

Studia wyższe odbywał w Krakowie. W latach 1945–1947 ukończył Uniwersytet Jagielloński, gdzie na Wydziale Humanistycznym uzyskał stopień magistra filozofii w zakresie geografii. Studiował także na Krakowskiej Akademii Handlowej, gdzie na kierunku konsularno-handlowym uzyskał stopień magistra nauk ekonomiczno-handlowych.

W 1963 roku Rada Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego, na podstawie rozprawy pt. *Polski Przegląd Kartograficzny na tle światowego czasopiśmiennictwa geograficzno-kartograficznego* nadała mu stopień doktora. W 1954 roku Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Naukowych powołała Bogodara Winida na stanowisko docenta etatowego. Tytuł profesora nadzwyczajnego nadany mu został w 1971 roku, a profesora zwyczajnego w 1989 roku.

Profesor Bogodar Winid swoją pracę zawodową rozpoczął w 1946 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim, na stanowisku asystenta. W 1948 roku przeniósł się do Warszawy, gdzie mianowany został naczelnikiem wydziału w ówczesnym Głównym Urzędzie Planowania Przestrzennego, a równocześnie rozpoczął pracę na stanowisku starszego asystenta na Uniwersytecie Warszawskim. Z uczelnią tą związał się na stałe, przechodząc wszystkie szczeble naukowe i zawodowe oraz pełniąc szereg odpowiedzialnych funkcji.

Równocześnie profesor Bogodar Winid związany był z Instytutem Geografii PAN od chwili jego powstania. Pracując w nim w okresie 1953–1964, wniósł jakże istotny wkład w budowę i rozwój tej placówki naukowej. Pełnił w nim szereg funkcji, między innymi Sekretarza Naukowego Instytutu, Kierownika Działu Dokumentacji Naukowej (1953–1956), Kierownika

Pracowni Geografii Regionalnej Świata (1956–1964). Ponadto był wieloletnim członkiem oraz pełnił funkcje sekretarza w Komitecie Nauk Geograficznych PAN w okresie 1954–1964.

W Instytucie Geografii UW profesor Bogodar Winid kolejno był Kierownikiem Zakładu Krajów Zamorskich (1963–1964), Kierownikiem Zakładu Geografii Regionalnej i Politycznej (1972–1973), Kierownikiem Katedry Kartografii (1977–1980). W okresie 1969–1977 profesorowi Winidowi powierzono kierownictwo Studium Afrykanistycznego przy Uniwersytecie Warszawskim, które to studium przekształcił następnie w Instytut Afrykanistyczny UW, włączony w 1977 r. do Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW.

Na specjalną uwagę zasługuje działalność profesora Bogodara Winida dotycząca kształtowania i rozwoju połączonych Bibliotek IG PAN i IG UW. Jego między innymi inicjatywom zawdzięczać należy, iż Biblioteka ta stała się jedną z największych i najlepiej wyposażonych placówek geograficznych w Europie. Profesor był także współinicjatorem powstania i kierownikiem (1956–1957) wydawnictwa Bibliografia Geografii Polskiej.

Profesor Bogodar Winid przez długie okresy przebywał za granicą. W okresie 1964–1969 wykładał na Uniwersytecie im. Heile Sellasi w Addis Abeba w Etiopii. W 1980–1986 przebywał w Bangladeszu, gdzie piastował stanowisko doradcy naukowego w zakresie kartografii z ramienia ONZ. W 1987 roku był konsultantem kartograficznym UNFPA i UNDP w Adenie (Jemen). Był zapraszany na wykłady przez liczne Uniwersytety w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Francji, Japonii, Republiki Federalnej Niemiec, Indii, Norwegii, Malezji, Nigerii i wielu innych. Brał aktywny udział w szeregu Kongresów MUG.

W swojej działalności naukowej profesor Bogodar Winid podejmował prace w zakresie różnych problemów rozwoju społecznego i gospodarczego krajów Trzeciego Świata. Przede wszystkim jednak wiele uwagi poświęcał zagadnieniom kartografii tematycznej. Jego publikowany dorobek wynosi łącznie 135 pozycji. Szczególne uznanie uzyskał podręcznik (napisany z Lechem Ratajskim) pt. *Kartografia ekonomiczna. Metody opracowania map gospodarczych*, która doczekała się dwóch wydań (wyd. II poprawione i uzupełnione, 1963, PPWK).

Był profesorem Bogodar Winid członkiem zwyczajnym Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.

*
* * *

Formalne *curriculum vitae* nie może oddać całego bogactwa osobowości Człowieka. Dotyczy to, moim zdaniem między innymi zwłaszcza osobowości profesora Bogodara Winida. Było mi dane, będąc jeszcze studentem, być przyjmowanym przez Niego do pracy w 1953 roku. Było mi także dane pracować pod Jego kierunkiem przez szereg lat w początkach mojej własnej kariery naukowej. W jakimś momencie dochodzi jednak do naturalnego „wyzwolenia” czeladnika od zależności i wpływów „mistrza”. Wypada mi z ogromną satysfakcją podkreślić, iż „wyzwolenie” to miało przebieg łagodny. W całym następnym okresie, trwającym wiele lat, mogłem liczyć u Profesora na życzliwą rozmowę, wymianę poglądów, życzliwą radę. Nigdy mi jej nie odmawiał.

Profesor Bogodar Winid przez wielu uczonych uznawany był za „dziwaka”. Jednakże przy bliższym oglądzie Jego postępowania, przy wieloletniej znajomości, wszyscy którzyśmy Go znali i z nim współpracowali, odnajdujemy kilka podstawowych kanonów, którym wierny był do końca.

Takim pierwszym kanonem była Jego głęboka życzliwość do „młodych”. W pierwszej połowie lat pięćdziesiątych, kiedy organizowany był Instytut Geografii PAN (1953), to właśnie On, będąc obok profesora Stanisława Leszczyckiego jednym z jego głównych współorganizatorów, współdecydował także o naborze młodych kadr, które liczyć należy w dziesiątki. Dzisiaj wiele z tych osób, także już z tytułami profesorów, odchodzi z Instytutu na emeryturę. Na szczególne podkreślenie zasługuje także życzliwość w tym naborze, obok oczywistego uwzględnienia posiadanych kompetencji naukowych. Towarzyszyło temu, co także wymaga podkreślenia, głębokie poczucie szeroko rozumianej misji edukacyjnej, obejmującej także jakże ważne kwestie osobistych zachowań.

Drugim kanonem, ale nie w sensie formalnej kolejności, było u Profesora Winida umiłowanie „Geografii”. Wynikało to zresztą nie tylko z osobistego zainteresowania przedmiotem, co mogło by być nawet tłumaczone kontynuowaniem rodzinnej tradycji (ojciec Profesora także był znanym w okresie międzywojennym geografem). Profesor Winid posiadał głębokie zrozumienie dla znaczenia geografii w procesie edukacji narodowej, w tym formowanie ogólniejszego postrzegania świata, oraz poprzez jej nauczanie także kształtowanie charakterów.

Trzecim wreszcie kanonem było wymaganie pełnego poświęcenia się prowadzonym badaniom oraz bezwzględna rzetelność w prezentowaniu

wyników. Z uwagi na swoje cechy charakterologiczne, wymagania te niekiedy uznawane mogły być nawet za swoiste „dziwactwo”. Nie mniej, biorąc pod uwagę istotę zagadnienia, intencje z tym związane nie mogły podlegać dyskusji.

Profesor Bogodar Winid swoje formalne zainteresowania koncentrował na polu kartografii. Działał tutaj zarówno w skali Instytutów w których był zatrudniony, w skali krajowej, jak też w skali międzynarodowej. Jednakże Jego zainteresowania daleko wykraczały poza tę dziedzinę wiedzy. Horyzont jego zainteresowań obejmował tematykę szeroko rozumianej geografii regionalnej, także tematykę szeroko rozumianej antropogeografii. W luźnych rozmowach, Jego obserwacje a także zaskakujące niekiedy skojarzenia (wynikające zresztą z osobistej znajomości sytuacji w wielu krajach świata) były w wielu przypadkach, przynajmniej dla mnie, niezwykle zapładniające intelektualnie.

Był wreszcie Profesor Bogodar Winid wybitnym Organizatorem w zakresie działalności naukowej. Przedstawiony już wyżej formalny i jakże niepełny wykaz pełnionych przez Niego funkcji, zajmowanych stanowisk itp. dowodnie o tym świadczy. Nie oddaje to jednak zakresu osobistego zaangażowania i autentycznego zapału, którymi Profesor potrafił natchnąć swoich bezpośrednich czy pośrednich współpracowników do działania. Leżały one u podstaw dzisiejszego Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN im. Stanisława Leszczyckiego. To samo powtórzyć można zresztą w odniesieniu do innych placówek, w których przyszło Mu działać, lub którymi kierował.

Niezwykle bogata osobowość Profesora Bogodara Winida, w tym także Jego działalność, wywarły głęboki wpływ na funkcjonowanie przede wszystkim dwóch instytucji naukowych: Instytutu Geografii PAN i Instytutu Geograficznego UW (Stosuję tutaj nazewnictwo z początku działalności Profesora oraz kolejność w Jego działaniach). Nie wolno jednakże tutaj równolegle nie wspomnieć o Jego zaangażowaniu w działalność Polskiego Towarzystwa Geograficznego i jego Zarządu Głównego; których część istotnych funkcji przejęta następnie została przez organizujący się w 1953 roku Instytut Geografii PAN. Temperament „organizatora nauki” (stosując dzisiejszą terminologię), przekładał się na bardzo konkretne inicjatywy i działania, których efekty, bezpośrednie czy pośrednie, obserwować możemy do dzisiaj.

Profesor Bogodar Winid był wielokrotnie odznaczany. Ostatnie odznaczenie – Krzyż Komandorski Odrodzenia Polski, zostało nadane w dniu Jego śmierci – 14 grudnia 1996 r. Nie zdążył odebrać go osobiście.

Pisanie wspomnienia o Człowieku, który odszedł spośród nas, zawsze pozostawia ogromny niedosyt. Zawsze powiedziało się „za mało”, czy też „nie tak”. Zostało pominiętych tyle spraw ważnych, które popadną w zapomnienie. Osobiste wspomnienie zderzać się będzie także z innymi i nie takimi samymi wspomnieniami. Będąc zaszczycony daną mi możliwością sformułowania tych kilku uwag o Profesorze Bogodarze Winidzie zdaje sobie równocześnie sprawę, że jakakolwiek prezentacja Jego Osoby pozostanie zawsze niepełna. Towarzyszyć temu będzie wspomniany już niedosyt a być może sprzeciw wobec odczuwalnych i oczywistych uproszczeń.

Zgodzić się jednak z ogromnym żalem trzeba, że odszedł spośród nas Człowiek, któremu bardzo wiele zawdzięczamy, który bardzo wiele zdołał, i którego będzie nam bardzo brakować.

Marcin Rościszewski

JÓZEF BIELAWSKI

(1910–1997)

Był emerytowanym profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego. Urodził się w 1910 roku w Starej Wsi pod Brzozowem. Studiował prawo i arabystykę na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1938 roku uzyskał stopień doktora prawa. Studia arabistyczne kontynuował pod kierunkiem profesora Tadeusza Kowalskiego.

Po wojnie przez krótki okres pracował w dyplomacji. W 1947 r. rozpoczął pracę na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie się doktoryzował w zakresie arabistyki. Wówczas podjął intensywną pracę nad stworzeniem podstaw studiów arabistycznych i islamistycznych. W 1964 r. jego wieloletnie starania zostały uwieńczone założeniem Katedry Arabistyki na Uniwersytecie Warszawskim, przekształconej następnie w Zakład Arabistyki i Islamistyki istniejący do dzisiaj.

Profesor J. Bielawski jest autorem ponad dwustu prac naukowych. Najważniejsze są jego osiągnięcia dotyczące badań nad klasyczną i współczesną literaturą arabską oraz nad islamem. opublikował Historię klasycznej literatury arabskiej (1968 i 1995), współtworzył i redagował pierwszą na świecie dwutomową historię współczesnej literatury arabskiej (1978 i 1989) oraz pionierski Mały słownik kultury świata arabskiego (1971).